Szőnyeg - Medalionos és csintamáni szőnyeg

Textil- és viseletgyűjtemény

Leltári szám:	14800
Gyár / műhely:	szultáni szőnyegmanufaktúra
Készítés ideje:	16. SZÁZAD 2. FELE
Készítés helye:	Kairó (feltehetően)
Anyag:	gyapjúfonallal csomózott; selyem láncfonal; selyem vetülékfonal
Technika:	szenné (aszimmetrikus) csomózás
Méretek:	hosszúság: 220 cm szélesség: 138 cm csomósűrűség: 2350 csomó/dm2

A szőnyeg könyvborítóra emlékeztető díszítményével az udvari szőnyegek egy ritka csoportjába tartozik. Vörös alapú tükrét középen karéjosan szeldelt mandorla tölti ki, közepében sáslevelekkel és lótuszvirágokkal keretezett arabeszkes vagy rúmi díszű liliommal. A tükör négy sarkát aprólékos rajzú, ugyancsak rúmi díszű negyed csillagmedalionok vágják le, míg a szabadon maradó felületet vízszintes sorokba rendezett, soronként eltolt, apró csintamáni motívumok – felhőszalag egy golyóval – töltik ki. Bordűrjének fő sávjában a 16. század jellegzetes florális udvari stílusú díszítménye, a hullámindára fűzött kínai lótuszvirágok és rozetták sora fut, míg külső és belső mellékbordűrjében nyers alapon hullámindára fűzött vörös és sárga rozetták váltakoznak.

A szőnyegtípust az udvari műhelyek piacra készült „tömegcikkeként” tartják számon, mivel további négy, közel azonos változata is ismert (London, Victoria and Albert Museum - ld. itt Berlin, Museum für Islamische Kunst Párizs, Musée Jacquemart-André New York, Metropolitan Museum). Esin Atil közlése szerint az öt szőnyegből négy – a New York-i darabot kivéve – a firenzei Palazzo Corsiból származik. Ezzel szemben az Iparművészeti Múzeumban 1946 őszén megnyílt, reprezentatív Emlék-kiállítás vezetője a szőnyeget 16. század végén készült „tsintamáni mustrás konstantinápolyi szultáni manufaktura szőnyeg”-ként említi, mely két hasonló darabbal együtt (London, Victoria and Albert Museum Köln, Kunstgewerbemuseum) egy velencei magángyűjteményből került piacra. (Az Iparművészeti Múzeum gyűjteményébe került szőnyeg korábban Giergl Kálmán /1863–1954/ tulajdonában volt.)

A szőnyeg anyagában, technikájában és színezékében is különbözik a vele egykorú anatóliai oszmán-török szőnyegektől. Csomózása aszimmetrikus és sűrű lánc- és vetülékfonala S sodratú selyem a törököknél általános Z sodratú gyapjú vetülék és lánc helyett mélyvörös színéhez használt színezéke pedig kosenil vagy "bíbortetű" (*Dactylopius coccus cacti*) a török szőnyegeken gyakori, növényi eredetű festőbuzér (*Rubia tinctorum*) helyett.

Lásd még: Museum With No Frontiers

Irodalom

- Pásztor Emese: *Oszmán-török szőnyegek az Iparművészeti Múzeum gyűjteményéből*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 2007. - Nr. 13.
- szerző: Batári Ferenc: *Oszmán-török szőnyegek. Az Iparművészeti Múzeum gyűjteményei I*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1994. - Nr. 20.
- Radvánszky Béla: *Magyar családélet és háztartás a XVI-XVII. században. I. (Reprint)*. Helikon Kiadó, Budapest, 1986. - 29. kép
- Szerk.: Voit Pál, László Emőke: *Régiségek könyve*. Gondolat Kiadó, Budapest, 1983. - p. 432., 14. kép
- Szerk.: Miklós Pál: *Az Iparművészeti Múzeum gyűjteményei*. Magyar Helikon, Budapest, 1979. - p. 316.
- Szerk.: Voit Pál, Csernyánszky Mária: *Az Iparművészeti Múzeum mesterművei. 1896-1946*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1946. - p. 5.
- Layer Károly, Mihalik Sándor, Csernyánszky Mária: *Régi kisázsiai szőnyegek kiállítása*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1935. - Nr. 133.
- Éber László: Giergl Kálmán gyűjteménye. *Magyar Iparművészet*, 10. (1907). 1907. - 57-95:91.;III. tábla

© 2012-2026, Minden jog fenntartva Iparművészeti Múzeum

